

Bilten UKPS
1 - 4
Januar – april 2020.

Vlast više ne prodaje maglu. Prešla je na prodaju
zagađenog vazduha.
(Milan R. Simić)

Ucevljeni (ma ko kaže ucveljeni!) gasovi Rusije, Turske i Bugarske teku od 08.01. prema bratskom Navodnom Beogradu, koji riga tone dreka u sliv glavnih reka... ali vazduh ne zagađuje, to ne! **ЖЖЖ** CG *Zakon o slobodi veroispovesti* (08.01) izrodio niz prekoplotnih glavobolja oko podele bogomolja (jedni: „Sve što naše beše oni nam oteše“, drugi: „Sve to beše naše, al' nas oteraše“). Od tad na tlu bivše Skitije zaredali preki dani, litije i molebani. **ЖЖЖ** Ku(n)stendorf (*alias* Krstarica Pravovernica) otvoren 13-og prvog. Da zeznu baksuza, poklonici zbivanja prefarbali crnu mačku u belu. Zna majstor kako se menjaju boje, život je posvetio tome. **ЖЖЖ** Bili prvaci sveta! U beozagađenju posle pravoslavne NG. Zaštitari sredine ocenili teško disanje kao zanovetanje usred izborne kampanje, a paragon gradočelnika brže-bolje obećao uvoz čistog i zdravog izuma na bazi darvinizma: *GSB (Guraj Se Bezočno) laktobusa*. Dodole pojale „Čuj kako jauče vetar kroz puste poljane naše...“ i smog pesmom razvejaše. **ЖЖЖ** Polovni Pobednik, izvidan, odležao trodnevni fićir-bair staž, pa uspravljen 15.02, za Dan sretanja sa sećanjem na 11 ustavnih obdanica s početka druge trećine 19. veka. **ЖЖЖ** Dan socijalne pravde 20.02.2020. Četiri tzv. *bugera* u datumu, prava ocena stanja – *jedva prelazno*. **ЖЖЖ** Dan poezije (svetski!) bio 21.03, kad kreće i proleće i pojačano se kreše (prestoničko drveće). **ЖЖЖ** Uvoz iz Kine, prilepčiv preko sline, prva dva meseca (n)ove dvadesete odlagan u karantine. Posle kliberenja (Neće korona na domaćeg morona) svi potezi vlasti stopostotno antivirusni. Preko ličnih (zna se Čijih) čeličnih pajtoskih sajli sa Kinom očitana bukviца izvikanoj *glibalizaciji*. Pribrana Premiljerka, nagrizana optimizmom Prve proleterske: „Panici nema mesta. Ostanite kućama (?)“. **ЖЖЖ** Ugrožena gola žitija prekinula 15.03. krsni put endemske epidemije svesrpskih litija. **ЖЖЖ** Zbog razmaka od 1,5 metra, umesto u Padinjak, džeparoši dopadoše u duševnjak. **ЖЖЖ** Bojazan da boravak u četiri zida ne dovede do ženocida čakskom se umiri slušanjem lekovite *besedin* žvake za izlapele deke i bake. **ЖЖЖ**. Snabdevanje mnogo bolje nego pod onim nametnutim, ničim zaslužnim *saksijama*. Pri jurišu na potrošna dobra pučanstvo se rešava nepotrošenih zala. **ЖЖЖ** Osmi april, Dan Roma, prećutanih žrtava tolikih pogroma. (Kad li smo se, Bože, obratili sa „vi“ nekoj pripadnici te najveće manjine?)

ЛАСТ ЊУЗ: Болесни таблоиди (луксуз-назив за *средства јадног деформисања*) и у општесветској пошасту пезе свакој домаћој гњиди.

Напомена: Досадашњњу разделницу ЦЦЦ (цаба) заменили смо са ЖЖЖ (живот), присталијом уз екстра околности.

Ж. К-П.

UKPS u poseti Prvoj niškoj gimnaziji „Stevan Sremac“

Krajem prošle godine, u pretprazničkoj atmosferi, u okviru akcije „Prevodioci poklanjaju“, članovi UKPS poklanjali su primerke svojih prevoda učenicima Prve niške gimnazije „Stevan Sremac“. Prevodioci su svoje knjige mogli da dostave u prostorije Udruženja tokom decembra, ili na prevodilačkom okupljanju u **Kafe baru 16** održanom u subotu,

28. decembra, a tačno mesec dana kasnije, 28. januara ove godine, knjige su pošle na put u Niš.

U Niš su zajedno sa knjigama stigli i predstavnici UKPS, **Dejan Acović**, **Ksenija Vlatković** i **Vesna Stamenković**, koji su kroz razgovor i praktične primere pokušali da svoj književnoprevodilački posao približe i dočaraju okupljenim učenicima Prve niške gimnazije „Stevan Sremac“, a posebno onima iz posebnih, jezičkih odeljenja ove škole. Gimnazija „Stevan Sremac“, pre svega direktorka škole, **Jelena Milošević**, i profesor italijanskog jezika **Dušan Babić**, koji je i sam prevodilac, priredili su predstavnicima Udruženja veličanstven doček, uz nastup školskog hora koji je jedan od najboljih u našoj zemlji.

Dejan Acović i Vesna Stamenković gostovali su i na niškoj televiziji Zona plus, i razgovarali sa predstavnicima lokalne štampe i radio-stanica.

Na vrh jezika

Svaki put kada se na istom mestu nađu barem dva prevodioca, obavezno se povede razgovor o prevođenju. Često se u njemu prevodioci dotaknu i praktičnih tema, konkretnih primera iz vlastitog rada, kako ranijeg, tako i aktuelnih problema i njihovih mogućih rešenja. Svako od nas naiđe na poneku nedoumicu u tekstu na kome radi, rešenje kojim nije baš sasvim zadovoljan, izraz koji mu je jednostavno na vrh jezika. Bez obzira na jezik izvornika, onaj na koji prevodimo isti je za sve nas, a razgovor sa kolegama mogao bi da pomogne.

U želji da takva ovakva okupljanja postanu češća i da na njima veći broj naših kolega dobije mogućnost da razmeni ideje, **Vesna Stamenković** i **Ksenija Vlatković** organizovale su prvo ovogodišnje nezvanično književnoprevodilačko kafe-okupljanje u kafe-poslastičarnici **Šuma**. Ova okupljanja trebalo bi da postanu redovna i da se događaju svakog meseca, i nadamo se da ćemo ih, nakon ukidanja vanrednog stanja, učiniti jednom od naših redovnih aktivnosti.

Plagijati u prevodilaštvu

U februaru ove godine na naslovnoj strani dnevnog lista „Politika“ objavljen je članak pisca i prevodioca Muharema Bazdulja pod naslovom „Vinaver(i) iz Klaoničke ulice“, koji veoma oštro napada čini se prilično rasprostranjenu pojavu plagiranja u književnom prevodilaštvu. Ovaj tekst pokrenuo je opširne i ostrašćene rasprave u medijima i na društvenim mrežama, a kao predstavnik književnoprevodilačke struke, naše je Udruženje jasno iznelo svoj stav. Tim povodom, u emisiji „Sporovi u kulturi“ na Radio Beogradu 2 kod Melihe Pravdić pored Muharema Bazdulja gostovali su i prevodilac i član U.o. UKPS Miloš Konstantinović i advokat i pisac Dušan Mijatović.

Prenosimo vam i dva teksta reagovanja članova U.o. našeg Udruženja objavljena u kulturnom dodatku „Politike“: prvi tekst potpisao je predsednik UKPS Duško Paunković, a drugi potpredsednik UKPS, Vladimir D. Janković.

PRAV(D)A I PREVODI

Udruženje književnih prevodilaca Srbije, prema svom statutu, „štiti profesionalna, materijalna i moralna prava književnih prevodilaca i zastupa njihove interese“, a radi ostvarenja navedenog „može da, u skladu sa zakonom, obrazuje stručna tela za veštačenje u sudskim sporovima u vezi sa kvalitetom i autorstvom prevoda“.

U tekstu Vinaveri iz Klaoničke ulice (Politika, Kulturni dodatak, 8. feb. 2020) Muharem Bazdulj je optužio urednike Kontrast izdavaštva da su ukrali prevode hrvatskih književnih prevodilaca Ive Hergešića, Zlatka Crnkovića i Vladimira Roksandića, ekavizirali ih i objavili pod izmišljenim imenom. U sledećem broju Kulturnog dodatka osnivač i urednik Kontrast izdavaštva Vladimir Manigoda je objavio odgovor na taj tekst i priznao krivicu „za načinjenu grešku“. U svom

odgovoru Vladimir Manigoda grešku naziva „administrativnom“, što čitaocima, po svojoj prilici, treba da ukaže na njenu nenamernost.

Dok rasprava između Muharema Bazdulja i Vladimira Manigode ne postane predmet sudskog spora, Udruženje neće morati da štiti pravo oštećenih prevodilaca tako što će, na poziv suda, obrazovati stručno telo za veštačenje. Ali ovde nije reč samo o povredi materijalnih već i profesionalnih i moralnih prava književnih prevodilaca, a činjenica da je reč o preminulim ljudima, koji ne mogu da stanu u svoju odbranu, daje, reklo bi se, posebnu težinu toj povredi.

Da Vladimir Manigoda nije priznao krivicu, Udruženje književnih prevodilaca Srbije, ukoliko mu se ne bi obratio oštećeni prevodilac ili njegov naslednik, ne bi imalo povod da se bavi tekstom Muharema Bazdulja i navodima iznetim u njemu. Uprkos svojoj ubedljivosti autorove argumentacije, analiza jednog pasusa ne bi se mogla smatrati dovoljnom za donošenje suda o celokupnom prevodu. Međutim, Vladimir Manigoda je priznao krivicu. Istina, za plagiranje prevoda dvaju prevodilaca – od triju navedenih u optužbi, ali priznao je da su navodi iz teksta tačni i da je Kontrast načinio grešku.

Reč greška zvuči bezazleno, štaviše čitaocima se sugeriše da „učitaju“ onaj deo njenog značenja koji bi se mogao poistovetiti sa značenjem reči „previd“. To je omaška, takoreći lapsus – poručuje nam urednik Kontrast izdavaštva.

Iz činjenice da je pod imenom Dejan Zakić Kontrast izdavaštvo objavilo prevode nekoliko dela, i to različitih autora, možemo zaključiti da je verovatnoća da je reč o administrativnoj grešci – veoma mala. U izdavačkom procesu učestvuje mnogo ljudi – autor, prevodilac, urednik, lektor, tehnički urednik, a urednik, autor i lektor treba da pregledaju knjigu pre nego što ona bude odštampana. Prema onome što tvrdi Vladimir Manigoda, niko od njih nije primetio da je knjiga potpisana pseudonimom koji Kontrast izdavaštvo „koristi za prevode koje rade njegovi urednici i manje umešni prevodioci koji nisu sigurni u svoje umeće“. Niko, dakle, nije primetio „grešku“ ni tokom izdavačkog procesa, ni kasnije, kad se knjiga uveliko prodavala (objavljena je 2018. godine), sve dok na nju nije ukazao Muharem Bazdulj. Ovo objašnjenje je, u najmanju ruku, uvredljivo – kako za književne prevodioce, tako i za čitaoce Kulturnog dodatka, kojima se Vladimir Manigoda obraća u svom tekstu. Nikako se nije moglo desiti da se u više knjiga tuđi prevodi pogrešno potpišu i da to niko od učesnika u procesu izdavanja ne primeti. Urednici Kontrast izdavaštva su svesno, „s predumišljajem“ prisvojili tuđi prevod, potpisali ga izmišljenim imenom i ubirali materijalnu i simboličku korist od njegove eksploatacije. Da su hteli da se drže „uobičajene prakse u izdavaštvu“ koju Vladimir Manigoda pominje u svom tekstu,

objavili bi prevode pod imenom ljudi koji su ih zaista uradili i ne bi u njima menjali ništa, pošto, prema zakonu koji reguliše ovu oblast, na to nemaju pravo. Ako bi se naslednik javio i zatražio obeštećenje, oni bi ga isplatili prema dogovoru koji bi postigli s njim. Urednici su, međutim, hteli da zametnu trag, uneli su beznačajne izmene u prevod i poslužili se izmišljenim imenom.

Preporuka Evropskog saveta nalaže da izdavač, ukoliko je prevodilac mrtav ili teško dostupan, „prilježno potraži“ ili njegove naslednike ili njega samog. Jedan od načina da se to uradi jeste, kako i Vladimir Manigoda navodi, objavljivanje u štampanom mediju poziva prevodiocu ili naslednicima da se jave izdavaču radi regulisanja autorskih prava. Vladimir Manigoda, međutim, dovodi u zabludu čitaoce Kulturnog dodatka kada tvrdi da je cena novinskog stupca veća od cene prevoda i autorskih prava uzetih zajedno. Ta tvrdnja bi se, da je reč o umetničkom tekstu, mogla shvatiti kao hiperbola, ali Vladimir Manigoda, reklo bi se, nema umetničke pretenzije u svom tekstu, pa je upotreba hiperbole u njemu, u najmanju ruku, čudna, naravno ako je posredi hiperbola, a ne ponovno i svesno, kao i u slučaju osporenih prevoda, dovođenje javnosti u zabludu.

Reč je, dakle, o svesnom i namernom prisvajanju intelektualne svojine, koja je u zakonskom smislu, izjednačena sa materijalnom.

Reakcije koje su usledile na dva teksta objavljena u Kulturnom dodatku uveliko su prerasle okvire književnog prevođenja i odnosa između izdavača i književnih prevodilaca. Stručna javnost se podelila na one koji podržavaju tužitelja i one koji brane optuženog. Polemika se vodi na društvenim mrežama, a kako vreme odmiče, njen ton je sve manje umeren. U tekstovima branitelja Kontrast izdavaštva primetni su manjak argumentacije koja se odnosi na predmet optužbe i želja da se isticanjem pozitivnih osobina optuženih urednika, s jedne strane, i niskih motiva tužitelja, s druge strane, izazove kod javnosti revolt prema tužitelju. Tužitelj je pak, u svom tekstu, izneo tvrdnju da je Kontrast izdavaštvo steklo brojne „saveznike i pokrovitelje u medijsko-književnom polju“, i ukazao na činjenicu da je Vladimira Manigodu, koji je u navedenom slučaju ispoljio neprihvatljive osobine, NIN u januaru 2019. proglasio za ličnost godine. Ove izjave, kao i trenutak u kojem je napisan tekst Vinaveri iz Klaoničke ulice, omogućili su simpatizerima Kontrast izdavaštva da diskredituju motive Muharema Bazdulja i pripišu njegovoj analizi ličnu i političku podlogu, pre svega zbog toga što je Muharem Bazdulj jedan od potpisnika inicijative za bojkot NIN-ove nagrade.

Udruženje književnih prevodilaca Srbije osvrće se samo na jedan plan ove rasprave. Na krađu intelektualne svojine – književnog prevoda. Motivi dveju strana ne utiču

na njegov sud. Istine radi, treba istaći da Kontrast izdavaštvo, po svoj prilici, nije jedini izdavač koji se na pomenuti način ogrešio o književne prevodioce. Postoji sumnja da još neki izdavači, ali i prevodioci, rade isto ono što je uradilo Kontrast izdavaštvo, međutim Udruženju se još niko nije javio sa zahtevom da izvrši veštačenje nekog prevoda.

Ipak, postoji relativno jednostavan način da se ovakvi slučajevi izbegnu u budućnosti. Narodna biblioteka Srbije je u procesu izrade normativne baze podataka koja, između ostalog, treba da konačno rezreši identitete autora u bibliografskoj bazi i tako predupredi greške poput one zbog koje je dr prof. Ljiljana Marković optužena za prisvajanje tuđih prevoda. Kada normativna baza bude popunjena, podaci iz nje će autorima i njihovim naslednicima pomoći da se u slučaju potrebe zaštite na sudu, a izdavačima olakšati stupanje u kontakt sa nosiocima prava za koja su zainteresovani, pre nego što pribegnu navodno „uobičajenoj praksi u izdavaštvu“. Naravno, neće moći da prisvajaju prevode i potpisuju ih lažnim imenima. Ali, kao što je rekao Vladimir Manigoda, to je greška koja se neće ponoviti, barem Kontrast izdavaštvu, a možda ni drugima, kada vide kakav negativan publicitet tim podovom mogu dobiti.

Zato želimo da iskoristimo ovu priliku da pozovemo sve aktivne prevodioce, kao i njihove naslednike da pomognu Narodnoj biblioteci u izradi ove baze. Da bi to uradili, dovoljno je da osnove podatke o sebi i eventualno neispravnim atribucijama autorstva u bazi COBISS upute na adresu Narodne biblioteke nb@nb.rs, s naznakom; za normativnu bazu, ili adresu Udruženja književnih prevodilaca Srbije ukps011@gmail.com, isto tako s naznakom; za normativnu bazu.

U ime Upravnog odbora Udruženja književnih prevodilaca Srbije,
Duško Paunković, predsednik

PLAGIJATI U PREVODILAŠTVU: *Hergešić ante portas*

Piše: Vladimir D. Janković

„Hiljadama, ne, milionima godina imali smo te ogromne mozgove, taj neokorteks, je li tako? Ali nismo jedni s drugima razgovarali, živeli smo kao svinje, jebote. Ničega nije bilo. Ni jezika ni kulture – ničega. A onda, najednom, bam! Pojavilo se to. Najednom se pojavilo to što smo morali da dobijemo, i od toga časa nazad se nije moglo. I zašto se to dogodilo tako, najednom? (...) Sad ću da vam kažem zbog čega. Tad smo svi povazdan bili zajedno i svi smo radili jedno te isto. Živeli smo u

čoporima. Za jezikom, dakle, nije ni bilo potrebe. Naiđe, recimo, leopard, i nema potrebe sad onom do sebe da kažeš: hej, čoveče, šta je ono tamo? Leopard! Pa svi su mogli da vide da je leopard, i svi onda počnu da skaču i da vrište, da uplaše leoparda. Ali šta biva kad neko hoće da se osami, da nakratko bude sam sa sobom? Kad ugleda leoparda, on zna nešto što drugi ne znaju. I zna da oni to ne znaju. On u tom trenutku poseduje nešto što oni nemaju, on zna tajnu, i to je začetak njegove individualnosti, njegove svesti. Ako poželi da podeli tu tajnu s nekim, pa potrči da obavesti i ostale, moraće, znači, da izmisli jezik. A tu već nastaje i mogućnost da se razvije kultura.”

Ovo je monolog američkog špijuna Boba Glasa, jednog od sporednih likova iz romana „Nedužan” koji je, u prevodu potpisnika ovih redova, nedavno objavila izdavačka kuća „Čarobna knjiga”. Upravo u vreme dok sam prevodio tu Makovu knjigu, a bila je rana jesen 2019, našao sam se s Muharemom Bazduljem u jednom novobeogradskom kafeu. Krst na Crkvi sv. Dimitrija plamteo je od zraka zalazećeg Sunca. Gledao sam malo u taj uspaljeni krst, malo u Muharema dok mi je govorio:

„Znaš, taj roman je objavljen već devedesetih, ne znam ti reć’ da l’ u Sarajevu il’ u Zagrebu, ali čitao sam ga ja, mislim da je naslov bio Nevin čovjek.“

Objasnio sam mu da ne želim da naslov bude Nevin čovek, zato što sam upravo pod tim naslovom objavio jedan prevod Džona Grišama, te da se trudim da kod „čarobnjaka” izdejtstvujem da naslov bude drugačiji. Na kraju smo došli do, čini mi se, odličnog naslova „Nedužan“.

I u tom, kao i u ostalim našim razgovorima, od Muharema sam čuo i Muharemu rekao mnogo zanimljivijih stvari od naslova i prevoda nekakvih knjiga koje se objavljuju u belom svetu. Pa ipak, on mi je, samim pominjanjem tog starog prevoda (jer Mak je tu knjigu objavio 1990. godine, pa je normalno što je i ranije prevedena u regionu koji se tada još nije zvao Region) i nesvesno stavio do znanja da određena matrica već postoji, to jest da postoji ovdašnji, naški reper koji bi meni, eventualno, mogao biti od pomoći u tumačenju teksta.

Bih ja posegao za bosanskim ili hrvatskim prevodom, da vidim kako je neko mesto rešila koleginica ili kolega, ali me mrzelo, ili sam zaboravio, pa sam Makovog Nedužnog izgurao sâm, kao što i inače uglavnom sve moram da izguram sam.

Čemu ovaj citat i ova priča o prošlojesenjem sedenju s Muharemom pod osunčanim krstom? Pa evo: ja mrzim da čitam svoje prevode. Volim kad izađe knjiga koju sam preveo; kad mi je knjižar pruža, prihvatam je u ruke kao čedo, kao da ću je kod kuće u pelene povijati – ali, u stvari, ne pada mi na pamet da čitam šta unutra piše.

Užasavam se grešaka tih, a samo greške vidim. Moj prevod, dakle, barem meni – nikako ne treba poturati pod nos.

Ovde je, u slučaju Nedužnog, posredi bila knjiga koja je već bila prevedena na naš jezik, ili na jedan od naših jezika, nazovimo to kako hoćemo. A ja, toliko sumnjičav kad svoj prevod treba otvoriti i zagnjuriti se u tu ličnu močvaru, moram da primetim: ne verujem, pravo da vam kažem, ni da postoji, ni da je postojao, neko u celom ovom delu Evrope gde se govori ovim našim jezikom ili našim jezicima ko bi ove reči američkog špijuna Boba Glasa preveo ovako kao ja. I baš ovako kako jeste, a i ovako dobro, iskren da budem.

Dakle, to treba reći: ove, možda i nebitne reči agenta Glasa, iz dela možda i bitnog Ijana Makjuana, niko, ali niko i nikada niti je preveo, niti će prevesti tako, i ne samo tako, nego i tako dobro kao potpisnik ovih redova.

Otuda mi je Muhareмова prošlosedmičnja priča o prevedenom prevodu Ive Hergešića, jednog od književnih prevodilaca koje volim i cenim, konkretno o Hergešićevom prevodu Kamijeve Kuge, zapala ne za oko, nego za mozak. Za neokorteks, što bi rekao Glas. Ja volim, recimo, Stanojevićev prevod Gospodara prstenova. Sad, na primer, da neko za dvadeset godina objavi to Tolkinovo delo u prevodu nekog Đoke Đokića ili Mite Mitića, i ja uzmem da pogledam, a ono samo ovlaš našminkan prevod Zorana Stanojevića – pa ja bih, kao sedamdesetogodišnjak, tom izdavaču otišao na vrata. I pokucao. I rekao bih mu: slušaj, lopove, došao sam da te opljačkam. Da uzmem od tebe ono što si ti uzeo od onoga koga ja volim.

U konkretnom slučaju o kojem piše Bazdulj, ugrožen je prevod, odnosno autor prevoda romana Kuga, romana koji je meni posebno drag i važan u životu zato što mi je primerak tog dela (izdanje „Zora–GZH, Zagreb, 1976), poklonila moja nastavnica francuskog i razredni starešina Gordana Vitanović, na kraju osmog razreda osnovne. Gordana je birala knjige za svakog odličnog đaka ponaosob – svakom po temperamentu, po duši, po inklinacijama. Meni je zapala Kuga.

Hergešićeva, bogme, isto koliko i Kamijeva.

Kad sam avgusta 2015. u Latinskom kvartu, za skromna tri evra, kupio Kugu u francuskom originalu, ulepljenu u onaj najlončić, pa pocepao najlončić i uzeo da čitam – nikako me nije napuštalo osećanje da je Hergešić bliži Kamiju od samog Kamija. Da je Hergešić od jednog dela stvorio novo delo. A nije li to u duhu one Platonove anateme umetnika, da umetnici, u stvari, oponašaju već oponašano? Priroda oponaša Boga, a umetnik, onda, oponaša prirodu?

Tako je i s književnim prevodom. Pisac vidi drvo, i opisuje drvo. Prevodilac vidi pišćev opis drveta, i opisuje opis.

I ako je taj opis opisa dobar, i njegov ili njen – to treba ceniti.

Neko nije cenio Ivu Hergešića. Neki Makić, ili Takić, ili Pakić, uzeo je Hergešićevu Kugu i preveo je s Hergešića na Makića, ili Takića, ili Pakića. I nije se baš ni trudio: više je prepisivao. I onda potpisao sebe: Pakića, Takića, Makića, a Hergešiću ukrao njegovo drvo, ili drvo Kamijevog drveta, ili onu čistotu koja meni preplavi dušu kad se setim razredne Gordane Vitanović.

E, ne može tako.

Prevodi se ne smeju krasti. Zašto to apostrofiram? Zato što mi, kao Srbi, ili bivši Jugosloveni (u izdavačkom kontekstu Jugoslavija, očigledno, nije bivša, naprotiv, vrlo je aktuelna, naročito kad dođe do malverzativnog konteksta), mi, dakle, Srbi, recimo, ne možemo da opljačkamo ni Dostojevskog ni Tolstoja ni Mana ni Kamija. Ne možemo. Daleko bilo da možemo. Nije to u našem domašaju. Ali zato možemo da opljačkamo one ljude koji su nam književnost tih stranih pisaca preneli i servirali nam ih na našem jeziku, ili našim jezicima. A ako nekoga opljačkamo, mi smo razbojnici.

Jedno je sigurno: neugodno je, i tužno, da se kola slome baš na jednoj jedinoj izdavačkoj kući. Potrebno je još konkretnih primera, tako da se lista džombi na kojima bi ta kola već jednom i morala da se slome proširi, te da se kola slome na amortizovaniji način – da se slome ravnomernije, a totalno. Da svi istupe sa sličnim ili identičnim primerima iz prakse drugih izdavačkih kuća. Pa da onda spisak izdavača koji isto to rade bude zavidne dužine, a ne da cela krivica i teret spadnu na samo jednu kuću.

Razmišljati treba iz ljudskog, iz ličnog ugla. Kako bih se osećao ja, ili moja sen (ako se to desi posthumno), ili kako bi se osećalo moje dete ili moj unuk da 2040. godine otvori novo izdanje Uelbekovog Pokoravanja, recimo, da vidi direktno moj prevod, čitave moje rečenice i pasuse, cela poglavlja moja, a da tamo piše da je knjigu preveo neki Pera Perić ili Laza Lazić?

Kako bih se osećao da jednoga dana, pod okriljem neke izdavačke kuće, bilo njeno sedište u ulici koja nazivom podseća na klanicu ili na neka druga stratišta, osvanu gorenavedene reči američkog špijuna Boba Glasa u mom prevodu, a da piše da ih je preveo neko drugi? I, šta bih rekao? Pa, bogami... Neću insistirati na veoma ružnim rečima. A jedino su mi veoma, veoma ružne reči ovoga časa na pameti.

Tribina o prevodilaštvu u Novom Sadu

U sredu, 26. februara ove godine, u novosadskoj kafe-knjižari **Zenit** održana je tribina posvećena položaju prevodilaca i prevodilaštva u izdavaštvu. Tribinu je organizovala i vodila **Milica Dragičević**, stručni prevodilac sa engleskog jezika i urednica bloga „Prevodilaštvo“, a na njoj su učestvovali **Vesna Stamenković**, književni prevodilac sa španskog, portugalskog i engleskog jezika, član Uprave i sekretar Odbora za međunarodnu saradnju UKPS, i urednik izdavačke kuće Blum, pisac i prevodilac **Aleksandar Šurbatović**.

U živom razgovoru koji je u punoj sali trajao čitava dva sata, između ostalog bilo je reči i o problemima vezanim za status samostalnih umetnika, uobičajenim ugovornim obavezama, evropskim smernicama i dobrim praksama u odnosu prevodilaca i izdavača, o autorskim pravima, nedovoljnoj vidljivosti književnog prevodilaštva u društvu i nedostatku svesti o tome na koji bi način ovakva situacija mogla da se promeni.

Radio-televizija Vojvodine snimila je i u emisiji ART-erija emitovala reportažu o ovom događaju.

Pomoć samostalnim umetnicima u vreme epidemije

Kako su zbog epidemije samostalni umetnici iz svih područja umetnosti faktički ostali bez angažmana, pa samim tim i sredstava za život, Koordinacioni odbor umetničkih udruženja je na osnovu odluka upravnih odbora svih udruženja koja ulaze u njegov sastav (21 umetničko udruženje, to jest sva umetnička udruženja koja su dobila status reprezentativnog udruženja u februaru 2019. godine, među njima i UKPS) poslao 27. marta 2020. godine Vladi Srbije, Ministarstvu finansija i Ministarstvu kulture i informisanja dopis u kojem je izneo sledeće predloge i zahteve:

1-Репрезентативна уметничка удружења окупљена у Координациони одбор, очекују да се у најскоријем року размотре могућности за пружање помоћи самосталним уметницима у ванредном стању и да се донесе одлука о видовима помоћи. За консултације

о видовима помоћи Координациони одбор и представници удружења биће на располагању органима Републике, Покрајине и Градова који брину о самосталним уметницима.

2-Након престанка ванредног стања КО предлаже да се размотре опције пореских олакшица за самосталне уметнике због немогућности рада и промета у ванредном стању.

3-Репрезентативна удружења очекују да градски, покрајински и републички конкурси за програме буду спроведени онако како су и били предвиђени.

4-Репрезентативна уметничка удружења спремна су да пруже помоћ у реализовању евентуалних програма којима би се у овој тешкој атмосфери очували, кроз креативност, дух и трезвеност друштва у борби са насталом пошашићу.

Nakon ovog dopisa Ministarstvo kulture i informisanja zatražilo je od Koordinacionog odbora da dostavi Ministarstvu podatke o broju samostalnih umetnika koji se vode u evidencijama reprezentativnih umetničkih udruženja. Koordinacioni odbor je prikupio podatke od reprezentativnih udruženja i dostavio ih Ministarstvu. Ministarstvo je 7. aprila 2020. godine na svojoj zvaničnoj internet stranici objavilo sledeće saopštenje:

Разумевајући у потпуности ситуацију у којој су се нашли наша земља и велики број запослених у свим областима друштва, Министарство културе и информисања позива све заинтересоване актере, укључујући Владу Републике Србије, Министарство финансија и Кризни штаб за привреду, да се у оквиру постојећих могућности размотри начин за помоћ самосталним уметницима за време трајања ванредног стања.

Према евиденцији коју је Министарству доставио Координациони одбор репрезентативних уметничких удружења, укупан број самосталних уметника је 2.373. С обзиром да они тренутно немају могућности за обављање својих делатности и да је појединима угрожена егзистенција, Министарство културе и информисања сматра да би самостални уметници требало да буду обухваћени одређеним видом државне помоћи, у неком разумном и за државу могућем износу.

Мере помоћи радницима у култури за време трајања пандемије већ су одобрене у више европских земаља. На тај начин послата је јасна порука да културни посленици нису заборављени и да је значај културе кључан за напредак сваке цивилизације.

Pošto je u međuvremenu Vlada najavila paket pomoći preduzetnicima, malim preduzećima i paušalcima (ali ne i samostalnim umetnicima), Koordinacioni odbor je Vladi, Ministarstvu finansija i Ministarstvu kulture uputio dopis u kojem je zatražio da se pomoć samostalnim umetnicima uvrsti u najavljeni paket mera.

Vlada je 10. aprila usvojila mere za pomoć privredi, u kojima nije predviđena nikakva pomoć za samostalne umetnike.

Koordinacioni odbor će, nakon konsultacija između udruženja koja ulaze u njegov sastav, izdati saopštenje o odnosu Vlade prema kulturi i uputiće zvaničan protest svim relevantnim državnim organima.

O aktivnostima Upravnog odbora UKPS, koje se u ovom slučaju odvijaju preko Koordinacionog odbora svih umetničkih udruženja, članovi UKPS mogu se obavешtavati preko sredstava javnog informisanja, a rezime će biti objavljen u redovnom Biltenu.

<http://www.kultura.gov.rs/cyr/aktuelnosti/poziv-za-podrsku-samostalnim-umeticima>

<https://www.danas.rs/kultura/ministarstvo-razmotriti-mogucnost-za-pomoc-samostalnim-umeticima/>

<http://rs.n1info.com/Kultura/a583273/Zahtevi-za-hitne-mere-u-oblasti-kulture-u-Srbiji.html?fbclid=IwAR1XYMYjrdcjJzfl5J4R5QFNov6wEvxxnCXRx9IP2lBeuuK9bPDotSh5r4>

http://www.seecult.org/vest/nagovestaj-pomoci-za-samostalne-umetnike-u-srbiji?fbclid=IwAR0-AyWqwg_5tOaf6wsWo_iXZabfJymv0lLaAsc9cM1LsuBbse87diy2BM

<https://nova.rs/kultura/nemaju-ni-za-hleb-i-jogurt-a-vlast-ih-uporno-ignorise/>

Pored obraćanja za pomoć Ministarstvu kulture, kao i mnoga druga umetnička udruženja, UKPS je počeo sa prikupljanjem dobrovoljnih priloga za pomoć našim najugroženijim kolegama. Upravni odbor odlučiće o tome kako da sredstva uplaćena u tu svrhu na žiro račun Udruženja raspodeli našim najugroženijim članovima.

SAVETI I UPOZORENJA

Шта нас чека од истека два'ест посто овог века? Колоне или колонаде? Баре или барикаде? Бриге или бригаде? U svakom slučaju – *koronite* promene zvane "Jovo nanovo".

oOo

Držati se načela čopora: *Pokloništvo čelniku bez trunke otpora!*

oOo

Ko je pljunuti otac ili majka, smesta da se podvrgne testu!

oOo

Prati ruke posle svakog ispiranja mozga. Laže ko kaže da ne pomaže.

oOo

Slediti slogan "*Dulcolax – naukom protiv zatvora*".

Vrebat i toalet papir na akciji.

Čuvati stražnjicu za tmurnu sutrašnjicu.

(Iza ove nedaće, umesto maski, trebaće svima kožne gaće)

oOo

Izuvati se ispred kuće i korišćenu obuću bacati pred komšijinu kuću.

oOo

Imati uvek pri sebi 50 000 dinara, ako se desi da se zaboravi godina rođenja ili se ista krije od organa.

oOo

Uprkos poklonjene maske (ganc nove!), neki i dalje sanjaju prljave snove.

Takve najkasnije do ponoći prijaviti Gradskoj čistoći.

oOo

Glasinu da u izolaciji nikog ne može da zadesi udar struje nikako ne proveravati!

(Zbog uzemljenja)

oOo

Kod uskršnjeg pričesta imati hrišćanskog obzira. Ne može se običaj *jedna kašičica za sve* tek tako, preko noći, pretvoriti u *sve kašičice za jednog*. A i da može, otkud Crkvi toliko srebro.

oOo

Poručiti rodbini u tuđini:

Odliveni mozgovi – krivci što nisu pristali da postanu odlivci – mogu

slobodno da se vrate na rodni prag i porekla trag

ukoliko na grani uredno plate

u godinama odsustva gomilane zatezne kamate.

(Može i na rate)

oOo

Pored načela čopora držati se i Gandijevog poučka:

„Moral naroda ceni se po ponašanju prema životinjama”.

Biti milosrdan prema kućnim ljubimcima i odljuđenim primercima svoje zajednice.